

Scenariusz uroczystości z okazji 11 listopada – Święto Niepodległości

Na scenie stoją ławki, w których siedzą uczniowie, wisi mapa rozbiorów, wchodzi nauczyciel

- N: Prosiłem abyście przygotowali się na dzisiaj do lekcji powtórzeniowej: „Polska w czasie rozbiorów i dążenia Polaków do niepodległości”. Jak myślicie, dlaczego dziś mamy taką właśnie lekcję?
- U1: Bo będziemy pisać z tego klasówkę!
- U2: Nieprawda, bo jutro obchodzimy 86 rocznicę odzyskania przez Polskę niepodległości.
- N: Masz rację! Kiedy i dlaczego Polska utraciła niepodległość?
- U2: Nasz kraj był słaby, zniszczony wojnami, w Polsce panowała niezgoda. Trzej nasi sąsiedzi: Rosja, Austria i Prusy wiedząc, że jesteśmy za słabi aby się bronić postanowiły dokonać I rozbioru. Było to w 1772 roku.
- N: Podejdź do mapy i pokaż granice naszego kraju przed rozbiorami i po I rozbiorze Polski. (*U2 idzie do mapy i pokazuje*)
- N: Dziękuję, siadaj! Powiedzcie mi, czy Polacy próbowali w jakiś sposób zaradzić nieszczęściu? Czy starali się robić coś, aby zapobiec dalszej katastrofie?
- U3: Oczywiście! W roku 1788 rozpoczął obrady Sejm Wielki, zwany Czteroletnim, gdyż jego obrady trwały 4 lata, od roku 1788 do 1792 roku. Stronnictwo Patriotyczne przeprowadziło na nim bardzo ważne reformy dla naszego kraju. Zniesiono liberum veto i wolną elekcję, a w 1791 roku uchwalono Konstytucję 3 Maja.
- U4: Niestety w 1793 roku nastąpił II rozbiór Polski.
- U2: (*stoi przy mapie, mówi i pokazuje granice*):
W II rozbiorze Polski uczestniczyły tylko dwa mocarstwa: Rosja i Prusy>
- U4: W 1794 roku próbowano jeszcze pod wodzą Tadeusza Kościuszki zażegnać III rozbiór Polski, Niestety próba była daremna.

(jeden z chórzystów występuje i śpiewa)

***Bartoszu, Bartoszu,
Oj, nie traćwa nadziei:
Bóg pobłogosławi,
Ojczyznę nam zbawi!
Tam w górę, tam w górę
Poglądaj na Boga,
Większa miłość jego,
Niżli przemoc wroga.
Z maleńkiej iskierki
Oj, wielki ogień bywa,
Pękną chociaż twarde,***

***Przemocy ogniwa!
Oj, ostre! Oj, ostre,
Ostre kosy nasze,
Wystarczą na krótkie,
Moskiewskie pałasze!***

U4: Powstanie kościuszkowskie upadło, w roku 1795 nastąpił III rozbiór Polski. Ostatnie wolne ziemie naszego kraju podzielono między Rosję, Austrię i Prusy.

U2: (recytuje „Żale sarmaty” F. Karpińskiego)

***Ojczyzno moja, na końcu upadła!
Zamożna kiedyś i w sławę, i w siłę!
Ta, co od morza do morza władała,
Kawałka ziemi nie ma na mogiłę!***

U3: (recytuje „Do narodu” J. Jasińskiego)

***Narodzie! Niegdyś wielki, dziś w smutnej kolei
Wyzuty z sił, bogactwa, sławy i nadziei,
Co niegdyś mocą miecza i nauk wyborem
Postronnych byłeś dziwem, pogromem i wzorem!
Dzisiaj pod jarzmem zhańbienia, klęsków i niewoli
Dumnym jesteś igrzyskiem i pastwą swawoli.
Ty, coś orężem obce przemierzał narody,
Patrz, co z tobą zrobiły domowe niezgody!***

N: Jak wyglądało życie Polaków pod zaborami?

U1: Musieliśmy mówić w obcym dla siebie języku!

U2: Nie można było czytać polskich książek!

U3: Nie było polskich szkół!

U4: Zamknięte były polskie kościoły!

N: Naród polski nie ugiął się jednak, wielu było takich, którzy przygotowywali naród do walki.

U5: Generał Henryk Dąbrowski utworzył we Włoszech, u boku cesarza Francji, Legiony Polskie.

U6: To wtedy w Reggio w 1797 roku powstała pieśń, która jest obecnie naszym hymnem narodowym.

N: Kto pamięta, jak brzmiała ta pieśń w XVIII wieku?

(jeden z chórzystów występuje i śpiewa zwrotki, refren wspólnie z chórem)

***Jeszcze Polska nie umarła,
Kiedy my żyjemy,
Co nam obca moc wydarła,***

Szablą odbijemy.
Marsz, marsz Dąbrowski
Do Polski z ziemi włoskiej,
Za Twoim przewodem
Złączem się z narodem
Jak Czarniecki do Poznania
Wracał się przez morze
Dla ojczyzny ratowania
Po szwedzkim zaborze.
Marsz, marsz...
Przejdziem Wisłę, przejdziem Wartę,
Będziem Polakami,
Dał nam przykład Bonaparte,
Jak zwyciężać mamy.
Marsz, marsz...
Niemiec, Moskal nie osiedzie,
Gdy jąwszy pałasza,
Hasłem wszystkich zgoda będzie
I Ojczyzna nasza.
Marsz, marsz...
Już tam ojciec do swej Basi
Mówi zapłakanej:
„Słuchaj jeno, pono nasi
Biją w tarabany”.
Marsz, marsz...
Na to wszystkich jedne głosy:
„Dosyć tej niewoli,
Mamy raclawickie kosy,
Kościuszkę Bóg pozwoli”.
Marsz, marsz...

N: Czy były potem jakieś próby Polaków, aby odzyskać niepodległość?

U1: Powstanie listopadowe, które wybuchło w 1830 roku.

N: Co wiesz na ten temat?

U1: Nie przygotowałem się dziś do tego tematu, ale znam piosenkę, którą zaśpiewam.

(uczeń śpiewa przy akompaniamencie pianina)

Oto dziś dzień krwi i chwały,
Oby dniem wskrzeszenia był!
W tęczę Franków orzeł biały
Patrząc lot swój w niebo wzbił.
Słońcem lipca podniecony,
Woła do nas z górnych stron:
Powstań Polsko, zrzuć kajdany,
Dziś twój triumf albo zgon!
Hej, kto Polak na bagnety!
Żyj, swobodo! Polsko żyj!
Takim hasłem cnej podniety

Trąbo nasza wrogom grzmij!
Grzmijcie bębny, ryczcie działa,
Dalej dzieci, w gęsty szyk!
Wiedzie hufce wolność, chwała,
Tryumf błyska w ostrzu pik.
Leć nasz orle, w górnym pędzie,
Sławie, Polsce, światu służ!
Kto przeżyje wolnym będzie,
Kto umiera, wolnym już
Hej, kto Polak...

U2: W 1848 roku wybuchło powstanie wielkopolskie pod wodzą Ludwika Mierosławskiego, A w roku 1863 powstanie styczniowe.

U3: Nawet dzieci próbowały walczyć o niepodległość swojej ojczyzny. Do historii przeszedł strajk dzieci we Wrześni w roku 1901, które nie chciały się uczyć po niemiecku.

U5: (recytuje przy dźwiękach „Roty”)

Tam od Gniezna i od Warty
Biją głosy w świat otwarty,
Biją głosy, ziemia jęczy:
Prusak dzieci polskie męczy!
Za ten pacierz w własnej mowie,
Co ją zdali nam ojcowie,
Co go nas uczyły matki,
Prusak męczy polskie dziadki!
Wstał na gnieździe Orzeł Biały,
Pióra mu się w blask rozwiały...
Gdzieś do Boga z skargą leci ...
Prusak męczy polskie dzieci!
Zbudziły się prochy Piasta,
Wstał król, berło mu urasta,
Skroń w koronie jasnej świetle,
Bronić idzie polskie dzieci...
Zwołujcie mi moje rady
Niechaj śpieszą do gromady!
Zwołujcie mi moich kmieci...
Prusak męczy polskie dzieci.

(Chór śpiewa „Rotę”)

Nie rzucim ziemi skąd nasz ród.
Nie damy pogrzyć mowy,
Polski my naród, polski lud,
Królewski szczep piastowy.
Nie damy, by nas gnębił wróg.
Tak nam dopomóż Bóg
Tak nam dopomóż Bóg!
Do krwi ostatniej kropli z żył
Bronić będziemy ducha,

*Aż się zapadnie w proch i w pył
Krzyżacka zawierucha.
Twierdzą nam będzie każdy próg.
Tak nam dopomóż Bóg!
Tak nam dopomóż Bóg!
Nie będzie Niemiec pluł nam w twarz,
Ni dzieci nam germanił,
Oreżny wstanie hufiec nasz,
Duch będzie nam hetmanił.
Pójdziem, gdy zabrzmi złoty róg.
Tak nam dopomóż Bóg!
Tak nam dopomóż Bóg!*

U6: Kiedy 1 sierpnia 1914 roku wybuchła I wojna światowa w sercach Polaków zapłonęła nadzieja, że nadchodzi godzina wyzwolenia. Trzy państwa zaborcze rozpoczęły między sobą wojnę. Polacy musieli walczyć w szeregach obcych armii. Walczyli i ginęli z wiarą, że walka ta przyniesie Polsce niepodległość.

(chór śpiewa „*Wojenko, wojenko*”)

*Wojenko, wojenko, cóżeś ty za pani,
Że za tobą idą, że za tobą idą chłopcy malowani?
Chłopcy malowani, sami wybierani,
Wojenko, wojenko, wojenko, wojenko,, cóżeś ty za pani?
Na wojence ładnie, kto Boga uprosi,
Żołnierze strzelają, żołnierze strzelają,
Pan Bóg kule nosi.
(...)
Wojenko, wojenko, co za moc jest w tobie,
Kogo ty pokochasz, w zimnym leży grobie.*

(chór śpiewa „*Szara piechota*”)

*Nie noszą lampasów, lecz szary ich strój,
Nie noszą ni srebra, ni złota,
Lecz w pierwszym szeregu podąża na bój,
Piechota, ta szara piechota.
Maszerują strzelcy, maszerują,
Karabiny błyszczą, szary strój,
A przed nimi drzewa salutują,
Bo za naszą Polskę idą w bój.
Idą i w słońcu kołysze się stal,
Dziewczęta zerkają zza płota,
A oczy ich dumnie utkwione są w dal:
Piechota, ta szara piechota .
Maszerują strzelcy...*

U1: Nadszedł rok 1918. Wielka radość! Koniec wojny! 11 listopada Polska odzyskała niepodległość! Po 123 latach niewoli nasz naród był wolnym, znów Polska zaistniała na mapie Europy.

U4: (recytuje wiersz *W. Szymborskiej* „*Gawęda o ziemi ojczystej*” fr.)

*Bez tej miłości można żyć,
mieć serce suche jak orzeszek.
Malutki los naparstkiem pić
z dala od zgryzot i pocieszeń.
Na własną miarę znać nadzieję,
w mroku kryjówkę sobie uwić.
O blasku próchna mówić dnieje,
o blasku słońca nic nie mówić.*

*Ziemio ojczysta, ziemio jasna,
nie będę powalonym drzewem,
codziennie mocniej w ciebie wrastam
radością, smutkiem, dumą gniewem.
Nie będę jak zerwana nić.
Odrzucam pustobrzmiące słowa.
Można nie kochać cię i żyć,
ale nie można owocować.*

*Scenariusz uroczystości dla uczniów szkół podstawowych opracowała nauczycielka Zespołu
Szkolno –Przedszkolnego w Piasku mgr Elżbieta Lech*